

DRF
DIETISTERNAS
RIKSFÖRBUND

Första utgåva
2026-04-08
Reviderad
2026-05-28

KOMPETENSBEKRIVNING FÖR LEGITIMERAD DIETIST

Innehållsförteckning

Inledning	3
Dietistprofessionen	3
Dietetik och klinisk nutrition	4
Nutritionsbehandlingsprocessen	5
Personcentrerad vård	6
Samverkan	6
Evidensbaserad vård	7
Förbättringskunskap för kvalitetsutveckling	7
Informatik	8
Handledning och introduktion	8
Pedagogik	9
Patientsäkerhet	9

Inledning

Dietisten är den legitimerade hälso- och sjukvårdsprofessionen som har specifik kunskap och kompetens inom ämnesområdet dietetik och klinisk nutrition. Dietistens arbetsområde omfattar mat och näring för alla åldrar, vid olika tillstånd och diagnoser, såväl förebyggande som behandlande.

DRF:s vision är ”*Hållbar nutrition för hälsa genom livet*”

Samhällets, befolkningens, hälso- och sjukvårdens samt vetenskapens kontinuerliga förändring ställer krav på utvecklingen av dietistprofessionen. Professionen etableras inom allt fler områden och verksamheter. Nationella och internationella nätverk och organisationer för dietister bidrar till professionsspecifik kvalitetsutveckling och ett värdefullt erfarenhetsutbyte.

En kompetensbeskrivning för dietistprofessionen i Sverige behövs för att tydligt beskriva, samordna, harmonisera och utveckla professionsutövandet. Kompetensbeskrivningen har tagits fram av Dietisternas Riksförbund (DRF) och riktar sig till dietister, dietiststudenter, arbetsgivare, beslutsfattare, myndigheter och allmänheten. Syftet är att beskriva dietistens grundläggande kompetenser och ansvarsområden.

Dietistprofessionen

Dietistprofessionens arbete innebär att utreda, bedöma, behandla och följa upp kost- och nutritionsrelaterade problem, såväl hälsofrämjande som sjukdomsspecifikt. Målet är att främja, bibehålla och förbättra människors hälsa och välmående med hänsyn till varierande aptit, energi- och näringsbehov, olika medicinska, funktionella, kognitiva och psykosociala/emotionella tillstånd och förutsättningar, samt olika matpreferenser och möjligheter att äta.

Nutritionsbehandling, inklusive det kvalificerade rådgivande samtalet om matvanor, är centralt i den legitimerade dietistens arbete. Nutritionsbehandlingen innefattar individanpassning av kostens innehåll, konsistens och måltidsordning, ätstödande åtgärder, kosttillskott, samt enteral och parenteral näringstillförsel. Mat och ätande har ofta en komplex roll i människors liv och är kopplat till samvaro, sociala och ekonomiska förutsättningar, emotionella och sensoriska aspekter, vanor, traditioner och kultur. Matvanornas roll i relation till miljömässiga aspekter, hållbarhet, säkerhet och beredskap blir också allt viktigare. För att beakta flertalet aspekter arbetar dietister holistiskt och personcentrerat. I professionen ingår vidare att informera, utbilda och samarbeta med andra vårdprofessioner, organisationer och/eller myndigheter.

Dietistlegitimation, som inrättades i Sverige 2006, utgår från en treårig yrkesexamen (180 hp) reglerad utifrån Högskoleförordningen (1993:100). Centralt i utbildningen är kunskap och förståelse kring ämnets vetenskapliga grund och dess tillämpning. Förutom kurser inom främst dietetik och klinisk nutrition, livsmedelsvetenskap, fysiologi och psykologi inkluderas verksamhetsförlagd utbildning och ett självständigt examensarbete på kandidatnivå. Dietistexamen ges för närvarande vid tre svenska lärosäten, vilka alla också erbjuder studier på avancerad nivå och forskarutbildning.

Idag finns ingen statligt reglerad specialistexamen för dietister. För att främja kompetensutveckling för dietister inrättades 2011 en specialistordning inom Dietisternas Riksförbund. Dietisternas fortbildning sker främst med stöd av kurser på avancerad nivå vid lärosäten, samt interna och externa konferenser/kurser i regi av exempelvis regioner, organisationer och företag. Kompetensutveckling och kompetensstegar inom hälso- och sjukvården för dietister är en viktig del i professionsutvecklingen och bidrar till kvalitet i yrkesutövandet.

Specialistordningen omfattar i dagsläget följande områden: *diabetes, endokrinologi och metabolism, folkhälsa, födoämnesöverkänslighet, gastroenterologi, geriatrik, idrottsnutrition, hjärt- och kärlsjukdomar, lungmedicin, medfödda metabola sjukdomar, neurologi, njurmedicin, obesitas, onkologi, pediatrik, psykiatri, psykoterapi.*

Förutom övergripande lagar, förordningar, föreskrifter, riktlinjer och vägledningar som styr hälso- och sjukvårdens verksamhet, respektive livsmedelshantering, har Sveriges dietister en gemensam yrkesetisk kod ([Etisk kod för dietister](#)) som beskriver professionens skyldigheter och ansvar, vilket sammantaget är vägledande för dietisternas yrkesutövande.

Dietetik och klinisk nutrition

Dietistens kliniska utövande och forskning utgår från ämnesområdena dietetik och klinisk nutrition, och handlar om förståelsen av hur mat och näring påverkar människors hälsa samt hur olika sjukdomar och tillstånd kan kräva specifika kost- och nutritionsåtgärder. Ämnet utgår från en tvärvetenskaplig grund där naturvetenskap förenas med samhällsvetenskap. Vid de lärosäten som idag ger dietistprogrammet ges examen samt forskarutbildning inom huvudområdet klinisk nutrition eller kostvetenskap. Forskningsområdet täcker över ett brett spann; från experimentell human näringsfysiologi och kliniska studier till kostvanestudier och nutritionsepidemiologi. Ämnesområdet omfattar också sensorik, livsmedelssäkerhet, hållbarhet, sociologiska perspektiv på mat, psykologi, pedagogik, kommunikation och informatik, samt hälsoekonomi. Nutritionsforskning sker ofta i samverkan med andra forskningsområden.

Dietistens kompetens tillämpas huvudsakligen inom regional och kommunal hälso- och sjukvård, vilket även inkluderar mödrahälsovård, barnhälsovård och skolhälsovård. Dietister är också verksamma på strategisk nivå inom bland annat äldreomsorg, LSS-verksamhet och skola. Vidare arbetar dietister även med forskning, undervisning, folkhälsa, idrott samt inom läkemedels- och livsmedelsindustrin.

Nutritionsbehandlingsprocessen

Dietister arbetar utifrån en internationellt väletablerad och strukturerad modell, nutritionsbehandlingsprocessen (NCP), vilken inkluderar nutritionsutredning, diagnos, åtgärd och uppföljning/utvärdering. Dietister genomför utredning och bedömning av patientens nutritionsstatus, identifierar och diagnostiserar nutritionsrelaterade problem, sätter mål i samarbete med patienten, utvecklar och implementerar individuella behandlingsplaner samt följer upp och utvärderar resultaten för att justera insatser vid behov.

Dietisten ska kunna:

- Genomföra nutritionsutredning:
 - Bedöma patientens matvanor och nutritionstillstånd genom anamnes och biomarkörer samt genom att mäta och tolka antropometriska mått.
 - Beräkna och bedöma energi-, närings- och vätskeintag och -behov utifrån patientens status och relevanta referensvärden.
 - Ta del av övriga journalhandlingar och dokument med relevans för patientens nutritionsbehandling.
- Fastställa nutritionsdiagnos genom att identifiera, prioritera och formulera patientens nutritionsrelaterade problem.
- Ordinera nutritionsåtgärder, planera nutritionsbehandlingen och utforma mål utifrån patientens behov, resurser och möjligheter.
- Följa upp och utvärdera patientens nutritionstillstånd och nutritionsbehandling mot uppsatta mål. Ta ställning till fortsatt nutritionsbehandling och eventuella förändringar i ordinationen.
- Dokumentera samtliga steg i nutritionsbehandlingsprocessen i patientens journal.
- Överrapportera till annan hälso- och sjukvårdspersonal vid behov.

Personcentrerad vård

Personcentrerad vård kännetecknas av att patienten blir bemött och förstådd som en unik person med individuella behov, förutsättningar, preferenser, resurser, värderingar och förväntningar. Vårdmötet utgår från personens berättelse och karaktäriseras av en ömsesidig öppenhet och respekt för varandras kunskap och expertis. Personen utgör en aktiv part i mötet och vården utformas i partnerskap för att uppnå god och säker vård.

Dietisten arbetar för att sätta personens behov, mål och preferenser i centrum av vården. Relationen till mat och måltider är väldigt personlig, vilket förutsätter att personens perspektiv på sin egen situation blir central i nutritionsbehandlingen.

Dietisten ska kunna:

- Planera, genomföra och utvärdera nutritionsbehandling i partnerskap med personen, och när det önskas eller vid behov, tillsammans med närstående.
- Kommunicera och anpassa nutritionsbehandlingen med hänsyn till sociala, funktionella och ekonomiska förutsättningar, emotionella och sensoriska aspekter, hälsolitteracitet, vanor, traditioner, språk och kultur.
- I partnerskap med personen ge förutsättningar för delaktighet i beslutsfattande om den egna nutritionsbehandlingen så att värdighet och integritet bevaras.

Samverkan

Dietistens arbete förutsätter samverkan med dietistkollegor, andra hälso- och sjukvårdsprofessioner och övriga relevanta aktörer, enskilt eller i team.

Dietisten ska kunna:

- Ansvara för och leda nutritionsbehandlingen i samverkan med andra professioner och aktörer inom och mellan vårdnivåer.
- Planera, konsultera och samverka med dietistkollegor samt andra professioner och aktörer för att säkerställa kontinuitet och säkerhet i nutritionsvården*.
- Kommunicera på ett tydligt, respektfullt, lyhört och empatiskt sätt.
- Främja en god kollegial samverkan.

**Nutritionsvård är ett övergripande begrepp som omfattar hela arbetet med att främja, förebygga, utreda och åtgärda nutritionsrelaterade behov och problem. I begreppet ingår nutritionsbehandling samt screening, remitteringsrutiner och kvalitetsuppföljning.*

Evidensbaserad vård

Att arbeta evidensbaserat är en skyldighet för all hälso- och sjukvårdspersonal, enligt patientsäkerhetslagen (2010:659) 6 kap 1§. Detta innebär att använda metoder utifrån vetenskap och beprövad erfarenhet, med utgångspunkt i patientens behov och resurser för att uppnå god och säker vård. Detta förutsätter att kontinuerligt uppdatera sina kunskaper genom fortbildning och vetenskaplig litteratur.

Dietisten ska kunna:

- Kritiskt granska, värdera och sammanställa evidens för att använda den kunskap och de metoder som gör störst nytta för patienten.
- Hålla sig uppdaterad med kunskapsutvecklingen inom nutritionsområdet.
- Aktivt tillämpa och implementera vetenskap och beprövad erfarenhet i nutritionsbehandlingsprocessens alla steg.
- Kritiskt granska och värdera hälsoinformation relaterad till kost och nutrition i olika medier.

Förbättringskunskap för kvalitetsutveckling

Dietisten har kompetens att bedriva kvalitet- och förbättringsarbete i sin yrkesutövning och inom vårdorganisationens nutritionsarbete. I det ingår att utvärdera effekterna av nutritionsvården, utifrån patientens och verksamhetens behov och resurser, för att uppnå en god och säker vård.

Dietisten ska kunna:

- Arbeta proaktivt genom att identifiera risker inom nutritionsvården, både för den enskilda patienten och på verksamhetsnivå, som underlag för fortsatt systematiskt förbättringsarbete.
- Kritiskt reflektera över befintliga rutiner och metoder inom nutritionsvården, samt initiera dialog kring implementering av ny kunskap och nya arbetsätt vid behov.
- Samverka för kvalitetsutveckling av nutritionsvård med myndigheter, vårdgivare och intresseorganisationer.

Informatik

Dietisten använder informatik för att på ett strukturerat, effektivt och säkert sätt dokumentera enligt nutritionsbehandlingsprocessen. Dietisten har skyldighet att dokumentera och hantera personuppgifter och patientdata i enlighet med GDPR och patientdatalagen.

Dietisten ska kunna:

- Använda digitala system, e-hälsoverktyg och e-hälsotjänster av relevans för professionsutövningen för att underlätta för alla parter, när det bedöms lämpligt och möjligt.
- Behärska och tillämpa ett adekvat fackspråk och relevant NCP-terminologi.
- Dokumentera enligt lokala rutiner, lagar, förordningar och föreskrifter.
- Utföra en säker och tydlig informationsöverföring genom hela nutritionsbehandlingsprocessen.

Handledning och introduktion

Dietist ansvarar för handledning av dietiststudenter under verksamhetsförlagd utbildning. Huvudansvarig handledare bör ha handledarutbildning. Dietist stödjer även introduktion av kollegor och kollegial utveckling genom att dela med sig av sin kunskap och erfarenhet. Således säkerställer dietisten att nutritionsvård av hög kvalitet upprätthålls.

Dietisten ska kunna:

- Handleda studenter under verksamhetsförlagd utbildning, i samverkan med lärosätet, genom att stödja studentens förmåga att omsätta och använda teoretisk kunskap i mötet med patienter och närstående.
- I samverkan med lärosätet bedöma hur studenten genomför den verksamhetsförlagda utbildningen.
- Introducera nya kollegor på arbetsplatsen och fungera som mentor till nya kollegor inom yrkesområdet.

Pedagogik

Dietistens pedagogiska kompetens är ett viktigt instrument i handledning och undervisning av studenter, samt i introduktion av nya kollegor. Pedagogisk kompetens är också viktig i kommunikation med personal, patienter och närstående.

Dietisten ska kunna:

- Tillämpa evidensbaserad samtalsmetodik och anpassa informationen utifrån mottagarens förutsättningar och nivå av hälsolitteracitet.
- Initiera, planera och utföra utbildningsinsatser för såväl den egna professionen som andra vårdprofessioner, samt patienter och närstående, individuellt och i grupp.

Patientsäkerhet

Dietisten har en aktiv roll i det systematiska patientsäkerhetsarbetet, genom att främja en säker nutritionsvård. Dietisten använder fastställda strukturer, termer och begrepp på ett sätt som främjar patientsäkerheten i enlighet med nutritionsbehandlingsprocessen.

Dietisten ska kunna:

- Arbeta förebyggande genom att identifiera, uppmärksamma och kommunicera risker relaterade till nutritionsvård, främja en god livsmedelssäkerhetskultur samt aktivt bidra till det systematiska patientsäkerhetsarbetet.
- Arbeta på ett patientsäkert sätt genom att följa författningar samt tillämpa evidensbaserade metoder och kunskap.
- Rapportera avvikelser, och därmed bidra till att förebygga och minska förekomst av vårdskador.
- Främja patienters och närståendes delaktighet i patientsäkerhetsarbetet inom nutritionsvården.